

zotgam / a plázának nevezett téren / [...] nos igazán akkor fogtam fel / intim viszonyom az anyanyelvvel” (akkor Arcatában).

A harmadik, a kötetcímet is adó ciklus a Bolond feljegyzéseit tartalmazza. A mindenkori csörgősipkását, aki persze nem bolond, hanem éppenséggel bölcs, s eléggé bátor tükröt tartani a királynak, illetve mindannyiónknak („bár torz a tükröm, / nélküle mégsem ismernél magadra!”). A *Nézd, Lear papa* ugyan Shakespeare-drámát idéz, de a szövegek jelentésmezeje sokkal tágabb, általános emberi tartalmakat hordoz, s ebből következően gyakran döbbenetes erővel rimel mai társadalmunk történéseire. Hűség, kíváncsiság, játék, félelem, indulat sűrűsödik a bolond monológjaiba, amelynek címzettje mindig Lear papa („szenilis barátom, édes egykomám, / cimborám, pajtikám, marharépapám!”). De kicsoda Lear papa, kihez szól a lírai én? Személyiségének egy másik részéhez, hozzánk, Istenhez? Végül is mindegy. Szól valakihez. Valakihez, akiről – ahogy Borges írja egyik versében –: „azt beszélük, hogy a tükrörben lakozik, és hogy aki önmagát nézi, az Őt nézi”.

JENEI GYULA

(Orpheusz Kiadó, Budapest, 2006,
100 oldal, 1500 Ft)

OTTLIK GÉZA

Összegyűjtött művei díszkiadásban

Buda, Hajónapló, Próza,
Iskola a határon, Hajnali
háztetők, Minden megvan

Furcsa ünnep ez a könyv, de gyönyörű ünnep. Végre kezünkben tarthatunk egy Ottlik-összkiadást, s a különböző időpontokban megjelenő, szövegükben folyton pontosodó, változó kötetek után egy tulajdonképpen kanonizált szöveggel találkozhatunk. Ünnep, mert véleményem szerint Ottlik Géza a legnagyobb magyar prózaíró. Tehetségét olyan mértékű szabadsággal tudta ötvözni írásművészetében, amilyenre addig és azóta sem volt példa irodalmunkban. Ideje volt hát, hogy az életmű a maga anyagi mivoltában, szöveggént is méltó helyet kapjon könyvespolcainkon.

Sajátos persze ez a helyzet: 20. századi filológiánk sajátsága, hogy kiemelkedő prózaíróink műveinek még nem létezik tudományosan megalapozott kritikai kiadása, s ezért mind Kosztolányinak, mind Krúdynak, mind Ottliknak csak összegyűjtött, de még nem kritikai igényű kiadását lapozgathatjuk. Hogy miért lenne fontos ez a tudományos igény? Mert tovább építené biztonságérzetünket, melyet e mostani sorozat már megalapozott. Az össze-

gyűjtött műveknél ugyanis két szempont válik fontossá: a szövegek köre, azaz mennyisége, illetve a szövegek hitelessége, azaz pontossága.

A mostani díszkiadás sorra veszi az Ottlik-próza hagyományosan ismert darabjait (bár a sorrendet illetően még nem tudtam felfedezni a rendező elvet). Kimaradt viszont a sorozatból néhány fontos darab, például a Jelenkor Kiadónál megjelent *Továbbbélők*, amely az *Iskola a határon* első változatának tekinthető. S ha már díszkiadás, milyen örömet szerzett volna a kiadó az olvasóknak, ha a rádió hangtárából legépelelték volna azokat az anyagokat, amelyeken Ottlik Géza hallható.

A kötetek hitelességét, pontosságát Hafner Zoltán szerkesztői munkája garantálja, a *Buda* szövegét Lengyel Péter gondozta. Noha ily módon a biztonságérzetünk erős, mégis szívesen olvastam volna többet az egyes szövegekkel kapcsolatos szerkesztői eljárásokról, a szövegváltozatokra vonatkozó elgondolásokról. A *Budával* kapcsolatban például némileg kevésnek tűnik, hogy „A könyv az első kiadás (Eu-

rópa, Bp., 1993) nyomán készült. Az időközben felmerült észrevételeket tekintetbe vettük.” Miért kérem számon mindezeket e sorozaton? Éppen mert Ottlikról van szó, és éppen mert egy ilyen sorozat pótolja egyelőre (talán évtizedekre) a kritikai kiadást.

Felmerülhet a kérdés, miért érdemes megvenni egy ilyen díszes, nem olcsó kiadást. Azért, mert Ottlik prózai írásai olyan tiszta, átlátható, bátor és egyszerű módon szólnak végtelemül összegubancolódott életünkről, hogy annak, aki ezeket a műveket olvassa, újból visszatér a magyar nyelvbe, prózairodalmunkba és a világ minden rezdülésére érzékeny gondolkodói magatartás lehetőségébe vetett hite. Ottlik regényeinek, elbeszéléseinek, esszéinek, tanulmányainak és egyéb prózai műveinek megvásárlása olyan befektetés, amely még kétszáz év múlva is biztosan tartani fogja értékét a magyar szellemi piacon.

THIMÁR ATTILA

(Magvető Kiadó, Budapest, 2005,
I–VI. kötet, 17 990 Ft)

